

شناسایی و سنجش عوامل محوری و پیرامونی تعارضات زناشویی در جمعیت فارسی زبان (مطالعه ترکیبی)

گروه روانشناسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
استاد مرکز تحقیقات علوم رفتار، دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله (عج)، تهران، ایران
استاد گروه مشاوره، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

رودابه هوشمندی*

خدابخش احمدی

علیرضا کیامنش

دریافت: ۱۴۰۰/۰۶/۱۱ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۸/۱۹ ایمیل نویسنده مسئول: roodabeh.hshmd64@gmail.com

فصلنامه علمی پژوهشی
خانواده درمانی کاربردی

شاپا (الکترونیکی) ۲۴۳۰-۲۷۱۷
<http://Aftj.ir>

دوره ۲ | شماره ۴ پیاپی ۸ | ۳۸۳-۴۰۶
زمستان ۱۴۰۰

نوع مقاله: پژوهشی

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف شناسایی و سنجش عوامل محوری و پیرامونی تعارضات زناشویی در جمعیت فارسی زبان ایران انجام شد. **روش پژوهش:** پژوهش حاضر از نظر هدف بنیادی و توسعه‌ای بود. طرح پژوهش، روش‌های ترکیبی اکتشافی متوالی (کیفی-کمی) بود. در پژوهش حاضر برای شناسایی عوامل محوری و پیرامونی، ۵۸ مقاله علمی در بازه زمانی (۱۳۹۸-۱۳۷۰) برای مرور نظام‌مند و ۲۳ زوج متعارض برای مصاحبه اکتشافی با روش نمونه‌گیری در دسترس، ۱۰ متخصص برای نظرسنجی به روش دلفی با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفتند، سپس فهرست جامعی از تعارضات زناشویی در قالب چک لیست ۳۴۴ گویه‌ای تدوین شد و در مرحله بعد با انتخاب نمونه به تعداد ۴۵۰ نفر (۲۲۵ زوج) مورد سنجش قرار گرفت و سپس با تلفیق نتایج حاصل از چهار مرحله، عوامل محوری و پیرامونی با استفاده از کدگذاری و تحلیل عاملی در قالب عوامل محوری پیرامونی طبقه‌بندی شدند. **یافته‌ها:** پس از تحلیل عاملی تعداد ۱۷ گویه حذف شد، در نهایت ۱۹ عامل محوری و ۲۳۵ عامل پیرامونی شناسایی شد که به ترتیب مسائل مربوط به پیش از ازدواج و فرایند ($\beta=0/31$)، عدم حمایت و مراقبت از یکدیگر ($\beta=0/22$)، عدم صمیمیت ($\beta=0/22$)، مسائل مربوط به خانواده‌های مبدأ ($\beta=0/21$)، عدم جذابیت ($\beta=0/16$)، نارضایتی جنسی ($\beta=0/13$)، سرخوردگی ($\beta=0/11$)، عدم روراستی ($\beta=0/11$)، الگوهای ارتباطی و حل تعارض ناکارآمد ($\beta=0/11$)، مشکلات اقتصادی و شغلی ($\beta=0/09$)، مشکلات مربوط به روابط عاطفی قبلی ($\beta=0/08$) و ساختار قدرت ($\beta=0/07$) بیشترین سهم را در تعارضات زناشویی داشتند و سپس روابط خارج از عرف و خیانت، مشکلات شخصیتی و رفتاری، عوامل مربوط به فرزندان، عدم وظیفه‌شناسی، عوامل مذهبی و عدم جرات مندی زوجین تبیین‌کننده تعارضات زناشویی بودند. **نتیجه‌گیری:** بر اساس یافته‌های حاصل از پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که مجموعه عوامل مرتبط با تعارضات زناشویی ناشی از تعدادی عوامل محوری بودند که ضروری است در مداخلات پیشگیرانه، تشخیص و مداخله در زوجین مورد توجه قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: تعارضات زناشویی، مسائل پیش از ازدواج، عدم حمایت و مراقبت، عدم صمیمیت، خانواده‌های مبدأ

به این مقاله به شکل زیر استناد کنید:

درون متن:

(هوشمندی، احمدی و کیامنش، ۱۴۰۰)

در فهرست منابع:

هوشمندی، رودابه، احمدی، خدابخش؛ و کیامنش، علیرضا. (۱۴۰۰). شناسایی و سنجش عوامل محوری و پیرامونی تعارضات زناشویی در جمعیت فارسی زبان (مطالعه ترکیبی). *فصلنامه خانواده‌درمانی کاربردی*، ۲(۴ پیاپی ۸): ۳۸۳-۴۰۶.

مقدمه

بنیاد خانواده بر پیوند زناشویی میان زن و شوهر و بر مبنای تعهد، وفاداری، عشق، انجام وظایف در قبال همدیگر شکل می‌گیرد (کلیک و توم کایا، ۲۰۱۲) تا در کنار هم زندگی آرام و سعادت‌مندی را تجربه نمایند، ولی متأسفانه شواهد فراوانی گویای آن هستند که زوجها در جامعه امروزی در حفظ روابط صمیمی و دوستانه با مشکلات شدید و فراگیری مواجه هستند (علیرضایی، فتحی اقدم، قمری و بزازیان، ۱۳۹۹)، سیلی، کایا و بودور (۲۰۰۶) معتقدند که نگهداری رابطه همسران بسیار مشکل است و در طول رشد این رابطه به دلایل مختلفی ثبات ازدواج^۱ به خطر می‌افتد و آسیب‌هایی رابطه زوجین و زندگی خانوادگی را تهدید می‌کند. یکی از آسیب‌ها در خانواده روابط زوجین بروز تعارضات زناشویی بین آن‌ها است (بابایی، ۱۳۹۷)، تعارض زناشویی را می‌توان به عنوان یک حالت تنش‌زا یا استرس‌آور بین زوجها برای انجام نقش‌های مختلف در زندگی زناشویی تعریف کرد و زمانی رخ می‌دهد که زوجین بین اهداف، انتظارات و نیازها یا امیال شخصی خود و طرف مقابلشان ناهمخوانی و ناهمسازی می‌بینند (تورنلنکه، ۲۰۱۴). همچنین فقدان درک و تفاهم زوجین، در پس‌زمینه‌های مختلف تحول، ویژگی‌های متفاوت شخصیتی، ارزش‌ها^۲، نگرش‌ها^۳، سبک-های تفکر^۴ و تفسیر و شرایط متفاوت محیطی باعث ایجاد تعارض می‌گردد (یو و پارک، ۲۰۱۶). در نتیجه‌ی چنین وضعیتی همسران نسبت به یکدیگر احساس خشم، ناامیدی و ناخشنودی می‌کنند (ام بی وایرر، ۲۰۱۷). البته عدم توافق بین همسران اجتناب‌ناپذیر است و ممکن است یکی از زوجین راضی و دیگری ناراضی، یا هر دو نفر ناراضی باشند (واگنر و دلاتوره، ۲۰۱۸). اگرچه تعارض در روابط صمیمانه به شکل مخالفت، بی‌زاری، تنش و نزاع غیر قابل اجتناب است و اگر به صورت شایسته‌ای کنترل شود منجر به بازسازی رابطه خواهد شد، اما اگر تعارض به شکل ضعیفی مدیریت شود منجر به تخریب رابطه خواهد شد (دلدار، سیتوات و یاسین، ۲۰۱۳). در واقع در هر ازدواج لحظه به لحظه تعارض وجود دارد که می‌تواند برای رضایت و سازگاری زناشویی زوجها تهدیدآمیز باشند این عوامل از منابع متعدد اجتماعی، اقتصادی، معنوی و فردی سرچشمه می‌گیرد (لاسول و لاسول به نقل از سالاری، معین، سهامی و حقیقی، ۱۳۹۲؛ عمرانی، جمهری و احدی، ۱۳۹۷). از جمله عمده عواملی که در طول سالیان به عنوان منبع تعارض شناخته شده‌اند می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: خشونت فیزیکی، فاصله سنی با همسر، طول مدت ازدواج، میزان درآمد همسران، تعداد بارداری‌ها، سطح تحصیلات (دورگات و کیساب، ۲۰۱۸)، ناامیدی بین زوجین، عدم احترام به یکدیگر، سرزنش کردن، اعتماد به نفس پایین، عدم همکاری، ابراز نکردن احساسات (ام بیوایرر، ۲۰۱۷)، مشکلات ارتباطی، مشکلات مالی، مسائل مربوط به کودکان، مشکلات جنسی، مشکلات رفتاری (لنجت و ننج، ۲۰۱۵)، ارتباطات همسران، صمیمیت جنسی، مسائل مالی، دخالت بستگان، تفاوت مذهبی، اعتیاد، تفریح، مسائل مربوط به فرزندان و قدرت در خانواده اشاره کرد (هنری و میلر، ۲۰۱۴)، منابع قدرت شامل وضعیت اشتغال زن و مرد، شبکه روابط اجتماعی هر کدام از آن‌ها، مشکلات جنسی، میزان درآمد و میزان تحصیلات

1. Marital stability
2. values
3. attitudes
4. thinking styles

(کولینز، ۲۰۰۴)، پیشرفت یکی بدون پیشرفت دیگری، عدم برقراری ارتباط مؤثر با یکدیگر، مشکلات اقتصادی، مشکلات شخصیتی و عدم توجه کافی (هاوگینز، ویلوگی و دوهرتی، ۲۰۱۲)، مسائل دینی و اعتقادی، سلطه‌گری و سلطه‌پذیری همسران، مسائل مربوط به فرزندان، مهارت‌های ارتباطی ضعیف و سختی‌های مسائل خانوادگی (مسالوس کیت، ۲۰۰۵)، نداشتن دوره آشنایی یا آشنایی محدود، ادامه دادن به رابطه علیرغم مخالفت خانواده، توسل به دروغ‌گویی و پنهان‌کاری، کوری عاطفی، ورود به حریم خصوصی در مرحله نامناسب و اعتماد بیش از اندازه، اعتیاد، تداوم سنت‌های فرهنگی ناکارآمد، پنهان‌کاری خانواده، جهش در مراحل ازدواج، خیانت (رحمتی و بهرامی نژاد، ۱۳۹۸)، عوامل بین فردی (شامل زیرمقوله‌های فقدان صمیمیت، ساختار قدرت، عدم رضایت جنسی، نقش‌ها در خانواده اصلی)، راهبردها (شامل زیرمقوله‌های پرخاشگری و سبک‌های حل تعارض)، عوامل شناختی (شامل زیرمقوله‌های باورهای ارتباطی و تحریفات شناختی)، عوامل موقعیتی (شامل زیرمقوله‌های خانواده همسر و تأثیرات فضای مجازی بر رابطه زوجین) (بهمنی، اعتمادی، احمدی، فاتحی زاده، ۱۳۹۶)، پول، روابط جنسی، روابط خویشاوندی، دوستان، فرزندان، مشکلات جنسی، مشکلات عاطفی، مشکلات مالی، مشکلات ارتباطی (گفت و شنود)، تعارضات شغلی و غیره (ثنایی، ۱۳۸۷)؛ که تمامی آن‌ها می‌توانند تهدیدی جدی برای ثبات و کیفیت زندگی زناشویی به شمار روند و سبب بروز پیامدهای منفی روانی، جسمانی، اجتماعی و اقتصادی شوند (روبل، اسلاچر، ترومبلو و مک‌گین، ۲۰۱۴)، ازدواج‌های ناخوشایند سلامت روحی و جسمی را به خطر می‌اندازد. از عواقب قابل توجه اختلافات زناشویی می‌توان به افزایش خطر بیماری‌ها و اختلالات مرتبط با التهاب از جمله افسردگی، قلب و عروق اشاره کرد (جنیک، گلاسر، استفانی و همکاران، ۲۰۱۸). تأثیر منفی تعارضات زناشویی بر سلامت جسمانی، روانی و بهره‌وری پایین در کار از جمله این پیامدها برای بزرگسالان به شمار می‌رود. علاوه بر آن، تنش ناشی از تعارضات زناشویی در چارچوب روابط بین زوجین باقی نمی‌ماند و دیگر روابط درون خانوادگی را تحت تأثیر قرار می‌دهد (کامینگز، کوروس و پاپ، ۲۰۰۷). تعارضات برای خانواده و فرزندان به عنوان ضلع سوم رابطه نیز عواقب منفی شدیدی به دنبال دارد، پیامدهایی مانند ازدواج ناموفق و تکرار الگوهای یادگرفته شده از زندگی پدر و مادر، احتمال بالای اختلالات منش، اضطراب، افسردگی و بزهکاری نوجوانی و بروز مشکلات مدرسه‌ای زیاد (تحصیلی و رفتاری) برای نوجوانان (محسن زاده، نظری و عارفی، ۱۳۹۰)، کاهش رضایت زناشویی (کلیر، کامپ، میلزو تیلور، ۲۰۱۱)، کاهش سلامت روانی نوجوانان (الیا و هوئی، ۲۰۰۹) از جمله پیامدهای تعارضات زناشویی است. به طور کلی مناسبات خانوادگی تضمین کننده آینده جامعه است زیرا خانواده همه‌ی اعضای جامعه را در برمی‌گیرد و دارای اهمیت تربیتی و اجتماعی است، بنابراین حفظ و تداوم خانواده از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. از طرف دیگر همان‌طور که ملاحظه شد عوامل بروز تعارضات در زندگی زوجین متعدد می‌باشند که از منابع مختلفی نشأت می‌گیرند؛ اما اگر بخواهیم تک‌تک علل تعارضات زناشویی را برشماریم عملاً کار دشواری است و امکان فراهم آوردن یک مدل منسجم از عوامل ایجاد کننده و تشدیدکننده تعارضات زناشویی را با مشکل مواجه می‌کند، لذا پژوهش حاضر برای موجز کردن این عوامل، با کنار هم گذاشتن عللی که در فرایند تحقیق به دست می‌آیند، به دنبال توضیح دادن این مسئله است که کدام عوامل در ایجاد تعارضات مسلط است و کدام عوامل زیرمجموعه این عوامل قرا می‌گیرند. عواملی که نقش مسلط را دارند عوامل محوری هستند که مانند محور

چرخ چوبی با پره‌های فراوان است که پره‌های آن همان عوامل پیرامونی است لذا پژوهش حاضر با هدف پاسخگویی به سؤال‌های زیر انجام شد:

۱. عوامل محوری و پیرامونی تعارضات زناشویی در جمعیت فارسی زبان کدامند؟
۲. سهم هر یک از عوامل در ایجاد تعارضات زناشویی چقدر است؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف بنیادی و توسعه‌ای و طرح پژوهش، روش‌های ترکیبی اکتشافی^۱ متوالی (کیفی - کمی) بود که در چهار مرحله انجام شد در مرحله اول با استفاده از روش اول مرور سیستماتیک، مقالات علمی- پژوهشی، پایان‌نامه‌ها و طرح‌های پژوهشی مرتبط با تعارضات زناشویی با تأکید بر علل تعارضات زناشویی که در قالب مقالات چاپ شده در مجلات علمی- پژوهشی و پایان‌نامه‌های مقطع کارشناسی ارشد و دکتری در فاصله زمانی سال‌های ۱۳۷۰ تا سال ۱۳۹۸ انجام شده بودند مورد بررسی قرار گرفتند. به منظور یافتن مقالات فارسی جستجوی اینترنتی کلید واژه‌های تعارضات زناشویی، ناسازگاری زناشویی، اختلافات زناشویی در پایگاه‌های داخلی: بانک اطلاعات نشریات کشور مگ ایران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سیویلیکا، پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی و پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران، صورت گرفت. در مورد مقالات انگلیسی پایگاه‌های خارجی، ساینس دایرکت، PubMed، IEEE مورد بررسی قرار گرفت، پس از جستجو و جمع‌آوری مقالات با مطالعه چکیده آن‌ها و تعیین ارتباط با موضوع، مقالات مناسب برای استخراج داده‌ها انتخاب شد در نهایت داده‌های موجود در منابع بر اساس اهداف و سؤالات، متغیرهای مورد بررسی، جامعه و نمونه، روش‌شناسی، یافته‌ها و نتایج تحقیقات تلخیص شد لازم به ذکر است انتخاب نهایی مقالات با توجه به عنوان، چکیده و یافته‌ها صورت گرفت در نهایت، با توجه به میان رشته‌ای بودن موضوع تحقیق، مجموعه مطالعات علمی در حوزه‌های گوناگون جامعه-شناختی، روان‌شناختی، میان رشته‌ای گردآوری شد. با احتساب این معیارها، از مجموع ۷۶۸ پژوهش انجام شده در سال‌های ۹۸-۱۳۷۰ در حوزه تعارضات زناشویی، ۵۸ پژوهش بر اساس معیارهای ورود (۵۰ مقاله و ۶ پایان‌نامه^۲ تحصیلی و ۱ طرح پژوهشی و ۱ کتاب)، انتخاب و وارد تحلیل شدند. در مرحله دوم که با استفاده از نظریه داده بنیاد^۳ و استفاده از مصاحبه اکتشافی انجام گرفت ابتدا با مرور مبانی نظری و ادبیات پژوهش سؤالات مصاحبه اکتشافی استخراج شد و سپس برای بررسی سؤالات از لحاظ محتوایی و کفایت تعداد سؤالات در اختیار ۱۰ نفر از متخصصان و پژوهشگران حوزه خانواده قرار گرفت، پس از تدوین سؤالات نهایی جلسات مصاحبه با زوج‌های متعارض مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره انجام گرفت در این بخش جامعه آماری زوج‌های متعارض فارسی زبان مراجعه‌کننده به مراکز خدمات روانشناسی و مشاوره در سال ۹۸-۱۳۹۷ بودند که در یکی از سطوح چهارگانه تعارض قرار داشتند اما اقدام حقوقی برای طلاق انجام نداده بودند، با روش نمونه‌گیری در دسترس، نمونه‌گیری تا حد اشباع مقوله یعنی تا جایی که در جریان مصاحبه‌ها هیچ اطلاعات جدیدی به دست نیامد، ادامه یافت. در نهایت ۲۳ زوج (۴۶ نفر) مورد مصاحبه قرار گرفتند. محورهای مصاحبه بر اساس عوامل محوری و پیرامونی

1. explorative mixed method
2. grounded theory

انجام گرفت. چه مسائلی در رابطه شما و همسرتان مشکل ساز بوده که باعث مراجعه شما به مشاور/ روانشناس شده است؟ ۲- به نظر شما علل ریشه‌ای مشکلات شما چیست که سایر مشکلات از آن ریشه گرفته است؟ ۳- به نظر شما چه مشکلات و تعارضاتی به دنبال مشکلات اصلی در زندگی مشترک شما پیش آمد؟ روش سوم نظرسنجی از متخصصان حوزه زوج و خانواده بود. در این بخش نظرات متخصصین خانواده و ازدواج درباره عوامل تعارضات زناشویی شناسایی شده حاصل از دو روش قبل (مرور سیستماتیک و مصاحبه‌های اکتشافی) دریافت شد، گزینه‌های مناسب ماندگار و گزینه‌هایی که از لحاظ وضوح و ابهام نیازمند به اصلاح بودند اصلاح شدند و گزینه‌هایی که متخصصان افزوده بودن به چک لیست افزوده شد. در این بخش جامعه آماری شامل کلیه متخصصان و افراد صاحب‌نظری بود که در زمینه روانشناسی و مشاوره خانواده فعالیت داشتند. انتخاب نمونه بر اساس تخصص انجام شد و نه از روی فرایند انتخاب تصادفی. افراد نمونه بر مبنای سه ملاک از بین متخصصان حوزه خانواده انتخاب شدند: ۱. داشتن مدرک دکتری/ کارشناسی ارشد مشاوره یا روانشناسی؛ ۲. دارا بودن حداقل ۵ سال تجربه خانواده درمانی، زوج‌درمانی و مشاوره ازدواج، ۲. داشتن حداقل دو مقاله علمی-پژوهشی یا سخنرانی ملی در حوزه خانواده. در این بخش، نمونه‌گیری به صورت هدفمند و با استفاده از روش نمونه‌گیری همگون^۱ انجام شد؛ و روش چهارم: روش، توصیفی از نوع همبستگی بود در این مرحله از پژوهش با استفاده از داده‌های استخراج شده از مرور سیستماتیک، مصاحبه‌های زوجین و نظرسنجی متخصصان خانواده در زمینه تعارضات، مقولات نهایی استخراج شد و سپس بر اساس آن چک لیست ۳۴۴ گویه‌ای تدوین شد و به روش میدانی وضعیت تعارضات زوجین بررسی شد و سهم هر عامل در ایجاد تعارضات زناشویی شناسایی شد. جامعه آماری را زوج‌های متعارض فارسی زبان (مزدوج شده در دهه‌های ۱۳۹۰، ۱۳۸۰، ۱۳۷۰) مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره و روانشناسی تهران در سال ۹۹-۱۳۹۸ تشکیل دادند، روش نمونه‌گیری در این مرحله به صورت در دسترس بود، به این صورت که با مراجعه به مراکز خدمات روانشناسی و مشاوره، چک لیستی که بر مبنای عوامل شناسایی شده در مراحل قبل تهیه شده بود، جهت تکمیل شدن در اختیار ۲۲۵ زوج از زوج‌های متعارض مراجعه‌کننده به مراکز که داوطلب همکاری بودند، قرار گرفت ملاک‌های ورود: رضایت آگاهانه، حضور هر دو زوج در تکمیل پرسشنامه، زوجین در یکی از سطوح تعارض باشند اما اقدام حقوقی برای طلاق نکرده باشند، زوجین در یکی از سه دهه (۹۰-۸۰-۱۳۷۰) ازدواج کرده باشند. معیار خروج: عدم تکمیل کامل پرسشنامه، عدم تمایل به ادامه شرکت در فرایند پژوهش.

ابزار پژوهش

۱. در مرحله مرور نظام‌مند برای بررسی محتوای هر مقاله بر پایه اهداف مورد نظر، فرمی طراحی شد که متغیرهای زیر را مورد بررسی قرار داد: ۱. نویسنده یا نویسندگان، ۲. عنوان مقاله/ کتاب/ پایان‌نامه/ طرح پژوهشی، ۳. نام مجله/ سال و شماره/ صفحه، ۵. گستره جغرافیایی (شهر/ کشور مورد مطالعه)، ۶. جمعیت و نمونه مورد مطالعه، ۷. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، ۸. عوامل تعارضات زناشویی. برای تحلیل داده‌ها ابتدا تمام علل تعارضات زناشویی از نتایج پژوهش‌های مورد بررسی از فرم طراحی شده استخراج شد به این صورت که تمام محتوای پژوهش مورد بررسی قرار گرفت.

۲. در مرحله مصاحبه‌های اکتشافی با زوجین ابزار مورد استفاده مصاحبه نیم ساختار یافته بود، با توجه به ادبیات تحقیق، محورهای مصاحبه را در چند دسته قرار داده شد: که عبارت بودند از:

- مسائلی که در رابطه زن و شوهر مشکل‌ساز بوده و باعث مراجعه آن‌ها به مشاور/ روانشناس شده است.
- مسائلی که علل ریشه‌ای مشکلات زن و شوهر بوده که سایر مشکلات از آن ریشه گرفته است.
- مشکلات و تعارضاتی به دنبال مشکلات اصلی در زندگی مشترک زن و شوهر ایجاد شده است.

۳. در مرحله نظرسنجی از متخصصان حوزه خانواده، ابزار گردآوری نظرات متخصصان، چک لیست حاصل از اطلاعات به دست آمده از مرحله مرور نظام‌مند و مصاحبه‌های اکتشافی بود.

۴. در مرحله میدانی، ابزار سنجش جهت تعیین عوامل و سهم عوامل محوری و پیرامونی در تعارضات زناشویی چک لیست ۳۴۴ گویه‌ای بود، این چک لیست بر اساس اطلاعات حاصل از مرور نظام‌مند، مصاحبه اکتشافی و دریافت نظرات متخصصان حوزه خانواده تهیه شد و با تأیید استاد راهنما جهت گردآوری داده‌ها در اختیار زوجین متعارض قرار گرفت. بر این اساس، چک لیست ابتدا تحلیل عامل اکتشافی شد که در نهایت با حذف ۱۷ گویه (به علت همبستگی نداشتن با نمره کل)، ساختار ۱۹ عاملی آن با ۳۲۷ ماده تأیید شد. با در نظر گرفتن ارزش ویژه یک به عنوان نقطه برش برای هر عامل و ملاک آزمون اسکری، ۳۲۷ گویه در ۱۹ عامل اصلی قرار گرفت. ضریب اعتبار خرده مقیاس‌ها و نمره کل به صورت زیر بود: مسائل مربوط به پیش از ازدواج و فرایند (۰/۹۱)، عدم روراستی (۰/۹۳)، عدم صمیمیت (۰/۸۳)، عدم حمایت و مراقبت از یکدیگر (۰/۷۹)، الگوهای ارتباطی و حل تعارض ناکارآمد (۰/۸۶)، عدم جرات ورزی (۰/۷۳)، سرخوردگی (۰/۷۶)، مسائل مربوط به خانواده‌های مبدأ (۰/۸۸)، مشکلات اقتصادی و شغلی (۰/۸۹)، ساختار قدرت (۰/۷۲)، عدم جذابیت (۰/۸۱)، نارضایتی جنسی (۰/۹۱)، مشکلات جنسی (۰/۷۷)، عدم تعهد (۰/۸۱)، مسائل مربوط به فرزندان و باروری (۰/۷۳)، مشکلات مربوط به روابط عاطفی قبلی (۰/۸۶)، عدم وظیفه‌شناسی (۰/۷۱)، مشکلات شخصیتی و رفتاری (۰/۷۹)، عوامل مذهبی (۰/۸۳)، ضریب اعتبار کل تعارضات زناشویی ۰/۸۶.

روش اجرا. در مرحله مرور نظام‌مند برای بررسی محتوای هر مقاله بر پایه اهداف مورد نظر، فرمی طراحی شد که متغیرهای زیر را مورد بررسی قرار داد: ۱. نویسنده یا نویسندگان، ۲. عنوان مقاله/ کتاب/ پایان‌نامه/ طرح پژوهشی، ۳. نام مجله/ سال و شماره/ صفحه، ۴. گستره جغرافیایی (شهر/ کشور مورد مطالعه)، ۵. جمعیت و نمونه مورد مطالعه، ۶. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، ۷. عوامل تعارضات زناشویی. برای تحلیل داده‌ها ابتدا تمام علل تعارضات زناشویی از نتایج پژوهش‌های مورد بررسی از فرم طراحی شده استخراج شد به این صورت که تمام محتوای پژوهش مورد بررسی قرار گرفت. در مرحله مصاحبه‌های اکتشافی با زوجین ابزار مورد استفاده مصاحبه نیم ساختار یافته بود، با توجه به ادبیات تحقیق، محورهای مصاحبه را در چند دسته قرار داده شد: که عبارت بودند از: مسائلی که در رابطه زن و شوهر مشکل‌ساز بوده و باعث مراجعه آن‌ها به مشاور/ روانشناس شده است. مسائلی که علل ریشه‌ای مشکلات زن و شوهر بوده که سایر مشکلات از آن ریشه گرفته است. مشکلات و تعارضاتی به دنبال مشکلات اصلی در زندگی مشترک زن و شوهر ایجاد شده است. در مرحله نظرسنجی از متخصصان حوزه خانواده، ابزار گردآوری نظرات متخصصان، چک لیست حاصل از اطلاعات به دست آمده از مرحله مرور نظام‌مند و مصاحبه‌های اکتشافی بود. در مرحله میدانی، ابزار سنجش جهت تعیین عوامل و سهم عوامل محوری و پیرامونی در تعارضات زناشویی چک لیست ۳۴۴ گویه‌ای بود، این چک لیست

بر اساس اطلاعات حاصل از مرور نظام‌مند، مصاحبه اکتشافی و دریافت نظرات متخصصان حوزه خانواده تهیه شد و در اختیار زوجین متعارض قرار گرفت. در نهایت پس از جمع‌آوری، داده‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

با استفاده از نتایج حاصل از تلفیق اطلاعات حاصل از مرور نظام‌مند، مصاحبه اکتشافی، دریافت نظر متخصصان و مطالعه میدانی و عوامل تعارضات زناشویی در قالب ۱۹ عامل محوری و ۲۳۵ عامل پیرامونی شناسایی شد که در جدول (۱) با جزئیات قابل مشاهده است. جدول ۱ عوامل محوری و پیرامونی تعارضات زناشویی.

جدول ۱. عوامل محوری و پیرامونی تعارضات زناشویی

عوامل محوری	عوامل پیرامونی
عدم آمادگی برای ازدواج:	ازدواج در سنین نوجوانی، تفاوت سنی، عدم بلوغ مالی، عدم بلوغ فکری، عدم بلوغ عاطفی برای ازدواج، انتظارات غیرواقع‌بینانه از ازدواج، ناآگاهی از ویژگی‌های جنس مخالف
عدم تناسب برای ازدواج	تفاوت سطح تحصیلی زوجین، تفاوت طبقه اقتصادی، تفاوت‌های فرهنگی، تفاوت‌های مذهبی، عدم تناسب ظاهری شما و همسران،
عامل (A) (مسائل مربوط به پیش از ازدواج و فرایند)	ازدواج برای فرار از شرایط سخت خانواده، ازدواج علی‌رغم مخالفت خانواده، ازدواج مصلحتی-تحمیلی، ازدواج از سر دلسوزی، ازدواج به خاطر پول و موقعیت
تعارضات خانواده‌ها	اختلافات نظر خانواده‌ها راجع به مراسم عروسی و جهیزیه، متفاوت بودن آداب و رسوم و احترام نگذاشتن خانواده‌ها به رسوم یکدیگر، نبودن خانواده همسر در مراسم عروسی، کتک‌کاری خانواده‌ها در مراسم عروسی
پنهان‌کاری	مخفی کردن بیماری روانی از طرف مقابل، مخفی کردن بیماری جسمی از طرف مقابل، اعتماد بیش از اندازه پیش از ازدواج و عدم تحقیق کافی راجع به همسران، دروغ‌گویی و پنهان‌کاری زوجین، عدم روراست بودن و صداقت زوجین، بی‌اعتمادی به همدیگر، شکاکیت و بدبینی زوجین نسبت به همدیگر، کنکاش همسران در امور مربوط به یکدیگر، کنترل شدن/کردن
عدم روراستی	بی‌اعتمادی
کنترل‌گری	ایجاد اجبار در اعمال و رفتار از طرف همسر، دستوری صحبت کردن همسر، ایجاد محدودیت در فعالیت‌های همسر، ملزم شدن شما به گزارش لحظه‌ای فعالیت‌های روزانه (کجا میری، با کی،

چرا و ... به همسر، سلطه‌گری و برتری‌طلبی یکی یا هر دو زوج، تک‌روی همسر در تصمیم‌گیری‌ها	
عدم آگاهی و شناخت از نیازهای یکدیگر، عدم درک متقابل، عدم همدلی با یکدیگر، فقدان خودافشایی زوجین، عدم ابراز احساسات، عدم ابراز خواسته‌ها و نیازها، خود داری از بیان دلیل ناراحتی انتظار از همسر برای حدس زدن دلیل ناراحتی وی وقت‌گذرانی بیش از اندازه با دوستان، عدم وقت‌گذرانی و تفریح با همدیگر، ترجیح دادن دیگران به شما از طرف همسران	<p>عدم صمیمیت عاطفی</p> <p>عامل ۳ (C)</p> <p>عدم صمیمیت</p> <p>عدم وقت‌گذرانی با هم</p>
عدم دریافت توجه از طرف همسر، بی‌تفاوتی نسبت به هم عدم حمایت از همدیگر در مقابل دیگران، عدم قدرشناسی از همدیگر، سکوت کردن همسر در مواقع بروز مشکل بین فرد با دیگران	<p>بی‌تفاوتی</p> <p>عدم پشتیبانی</p> <p>عامل ۴ (D)</p> <p>عدم حمایت و مراقبت از یکدیگر</p>
سرزنش کردن همدیگر، سرکوب شدن / کردن همدیگر، مقایسه شدن/کردن، منت گذاشتن، تحقیر شدن /کردن، غر زدن و شکایت کردن، ایرادگیری و کنایه زدن، عدم انتقادپذیری، عدم انعطاف‌پذیری همسران	<p>ضعف مهارت ارتباطی</p> <p>عدم مدیریت خشم</p> <p>عامل ۵ (E)</p> <p>الگوهای ارتباطی و حل تعارض ناکارآمد</p> <p>لجبازی</p>
عدم تمایل فرد/همسر به حضور در جمع و مهمانی، کم رو و خجالتی بودن فرد/همسر، اعتماد به نفس پایین فرد/همسر عدم توانایی فرد/همسر در دفاع از حق و حقوق خود، رودربایستی داشتن فرد/همسر با دیگران، فقدان جرات مندی فرد/همسر	<p>رفتار اجتنابی</p> <p>ناتوانی در دفاع از حق</p> <p>عامل ۶ (F)</p> <p>عدم جرات ورزی</p>
نا امیدي در زندگي مشترك، بی‌انگیزگی فرد/همسر در زندگي مشترك، احساس ناکامي در زندگي مشترك، برآورده نشدن انتظارات از زندگي مشترك آرزوی برگشت به دوران مجردی از طرف فرد/ همسر، ابراز پشیمانی فرد/همسر از ازدواج	<p>نا امیدي و ناکامي</p> <p>پشیمانی</p> <p>عامل ۷ (G)</p> <p>سرخوردگی</p>
دخالت خانواده‌ی فرد/ همسر در زندگي مشترك، حرف‌شنوی بیش از اندازه فرد/همسر از خانواده‌اش، وابستگی شدید فرد/همسر به خانواده‌اش، حضور خانواده فرد/همسر در تمامی مسافرت‌ها، حضور خانواده فرد/ همسر در تمامی مهمانی‌ها، دهن‌بینی همسر، حرف‌شنوی بیش از اندازه فرد/ همسر از خانواده‌اش، نزدیکی محل	<p>عدم مرزبندی عاطفی و فیزیکی با خانواده‌ها</p> <p>عامل ۸ (H)</p>

<p>سکونت با خانواده فرد/همسر، نداشتن حریم خصوصی و مشخص نبودن مرزها، زندگی با خانواده فرد/همسر، حمایت نا به جای فرد/همسر از خانواده‌اش</p> <p>به دوش کشیدن بار مشکلات خانواده خود/همسر، پرداخت هزینه‌های خانواده خود/همسر، طلاق عضوی از خانواده فرد/همسر، اعتیاد عضوی از خانواده همسر</p> <p>عدم حمایت خانواده فرد/همسر از زوجین، طرد شدن از طرف خانواده‌ها، تعارض فرد با خانواده‌ی خود/همسر (درگیری کلامی و فیزیکی)، تعارض همسر با خانواده خود/همسر (درگیری کلامی و فیزیکی)، قطع ارتباط با خانواده‌ی خود/ همسر، عدم ارتباط با بستگان همسر</p>	<p>مسائل مربوط به خانواده‌های مبدأ</p> <p>مشکلات خانواده‌ها</p>
<p>ورشکستگی مالی، عدم مدیریت مالی فرد/همسر، ولخرجی (خرید وسایل و لباس بیشتر از حد نیاز)، نداشتن پس انداز، تجمل طلبی، زیاده‌خواهی و پرتوقع بودن همسر</p> <p>بی‌پولی، درآمد کم،</p> <p>شغل نامناسب فرد/همسر از شاخه‌ای به شاخه‌ی دیگر پریدن فرد/همسر برای کار</p> <p>، کار زیاد فرد/همسر، خستگی فرد/همسر در محیط کار، دخالت دادن مسائل مربوط به کار در زندگی زناشویی، نارضایتی شغلی همسر،</p>	<p>عدم مدیریت مالی</p> <p>بی‌پولی</p> <p>بیکاری و شغل نامناسب</p> <p>تعارض کار- خانواده</p>
<p>ارتقای شغلی و افزایش فاصله با همسر، پیشرفت یک همسر تان بدون پیشرفت دیگری، عدم رضایت از جایگاه و پرستیژ اجتماعی یکدیگر</p> <p>اشتغال زن، درآمد زن، به هم ریختن ساختار قدرت، تعارض بر سر حقوق زنان، ناتوانایی در توزیع نقش‌ها و مسئولیت‌ها، عدم همکاری و تقسیم کار</p>	<p>اختلاف ناشی تفاوت جایگاه</p> <p>اختلاف ناشی از اشتغال زن</p>
<p>پرحرفی همسر، حرف زدن بدون فکر از طرف همسر، دهن‌لق بودن همسر تان (سخن‌چینی)، از بین رفتن جذابیت همسر، کم شدن علاقه نسبت به همسر، عدم جذابیت ظاهری همسر (قیافه)، بدهیکل و بدلباس بودن همسر، کثیف بودن همسر، بوی بد پا و بدن همسر، شلخته بودن همسر، عدم رسیدگی به ظاهر (اصلاح صورت و بدن، عدم آرایش و عدم استفاده از عطر) پیر بودن چهره همسر و خجالت کشیدن از همراهی او در بیرون از منزل</p> <p>مسخره شدن از طرف همسر به خاطر چاقی/ لاغری و قد کوتاه، تحقیر شدن از طرف همسر به خاطر چهره، مقایسه شدن از طرف همسر با زنان/مردان جوان‌تر و زیباتر، تعریف همسر از ظاهر زنان/مردان دیگر، تعریف شما از ظاهر زنان/مردان دیگر،</p>	<p>عدم جذابیت ظاهری</p> <p>تحقیر به خاطر ظاهر</p>

<p>دیدن فیلم‌های پورن از طرف فرد/ همسر، عدم توجه و اهمیت دادن فرد/ همسر به نیازهای جنسی یکدیگر، عدم آگاهی و مهارت فرد/ همسر در مسائل جنسی، خوابیدن همسر بلافاصله بعد از رابطه جنسی.</p> <p>عدم به ارگاسم رسیدن فرد/ همسر، عدم تحریک جنسی فرد/ همسر، ناکامی جنسی فرد/ همسر، ناکامی جنسی فرد/ همسر</p>	<p>عدم مهارت جنسی</p> <p>عامل ۱۲ (L) نارضایتی جنسی</p> <p>ناکامی جنسی</p>
<p>خود ارضایی همسر، اجتناب همسر از بوسیدن عاشقانه، عدم تمایل همسر به معاشقه در رابطه جنسی، امتناع همسران از رابطه جنسی به بهانه مسواک نزدن همسر، امتناع همسر از رابطه جنسی به بهانه دوش نگرفتن همسر، امتناع از رابطه جنسی به بهانه عرق بدن همسر</p> <p>تحریم رابطه جنسی از طرف فرد/ همسر در تعارضات، گروکشی و باج‌خواهی همسر فرد/ همسر در رابطه جنسی</p> <p>ناتوانی جنسی (واژینیسموس)، ناتوانی جنسی (نعوظ)، زود انزالی، سردمزاجی شما، سردمزاجی همسران</p> <p>ترس همسران از رابطه جنسی، ترس شما از رابطه جنسی، به وصال نرسیدن</p> <p>درخواست مرد به رابطه جنسی مقعدی، درخواست همسران به برقراری رابطه جنسی دهانی، فحش دادن حین انجام رابطه جنسی از طرف همسران، کتک زدن شما حین انجام رابطه جنسی از طرف همسران، اسم بردن همسران از افراد دیگر هنگام رابطه جنسی</p>	<p>عدم صمیمت جنسی</p> <p>تحریم رابطه جنسی</p> <p>اختلال جنسی</p> <p>عامل ۱۳ (M) مشکلات جنسی</p> <p>رابطه جنسی نامتعارف</p>
<p>استفاده بیش از اندازه فرد/ همسر از تلفن همراه، استفاده بیش از اندازه فرد/ همسر از شبکه‌های اجتماعی، جدا نکردن تلفن همراه همسر از خودش، چت کردن همسر با نامحرم، عوض کردن مداوم رمز تلفن همراه همسران</p> <p>عدم توافق بر محدوده روابط با جنس مخالف، شوخی فیزیکی فرد/ همسر با نامحرم (جاری، دخترخاله، داماد و...)، تأثیر منفی داشتن روابط آزاد فرد/ همسر با جنس مخالف، رفتن فرد/ همسر به مهمانی‌های مختلط بدون همسر، معاشرت و رفتار صمیمانه همسر با زنان/ مردان غریبه،</p> <p>هزینه کردن و وقت گذاشتن همسران برای زنان/ مردان نامحرم، تماشای فیلم‌های ماهواره و عادی جلوه دادن خیانت، عدم تعهد عاطفی فرد/ همسر نسبت به همسر، خیانت فرد/ همسر</p>	<p>استفاده بیش از حد و مخفیانه در شبکه‌های مجازی</p> <p>روابط نامتعارف با نامحرم</p> <p>عامل ۱۴ (N) عدم تعهد</p> <p>خیانت</p>
<p>بی‌تفاوتی همسر نسبت به مسائل مربوط به فرزندان، استفاده ابزاری همسران از فرزندان برای رسیدن به خواسته‌های خود،</p>	<p>مسئولیت فرزندان</p>

عامل ۱۵ (O) مسائل مربوط به فرزندان و باروری	عدم توافق با همسران در مسائل مربوط به فرزندان، بدرفتاری همسران با فرزندان مسائل مربوط به باروری ناباروری فرد/ همسر، بارداری بدون رضایت همسران، بارداری ناخواسته، سقط جنین
عامل ۱۶ (P) مشکلات مربوط به روابط عاطفی قبلی	حساسیت فرد به روابط قبلی خود تجربه ازدواج قبلی فرد/همسر، حل نشدن مسائل شکست عاطفی قبلی فرد/همسر، عدم فراموش کردن همسر/نامزد سابق، مقایسه شدن/کردن همسر فعلی با همسر/نامزد سابق حساسیت همسر به روابط قبلی همسر کنکاش فرد/همسر در روابط گذشته همسر، آگاهی فرد/همسر از رابطه‌های قبلی همسر، تصویرسازی رابطه قبلی همسر در ذهن فرد/همسر
عامل ۱۷ (Q) عدم وظیفه‌شناسی	بی‌مسئولیتی بی‌مسئولیتی فرد/همسر در قبال فرزندان، بی‌مسئولیتی فرد/همسر در قبال مسائل و مشکلات زندگی مشترک، بی‌خیالی فرد/همسر نسبت به مسائل زندگی، تنبل بودن فرد/همسر، پرخاشگری و عصبی بودن همسر امتناع از پرداخت هزینه‌ها هزینه پول به‌سختی و با التماس از طرف همسر، توسل همسر به بهانه‌های مختلف برای عدم هزینه
عامل ۱۸ (R) مشکلات شخصیتی و رفتاری	عدم ثبات شخصیت اختلالات شخصیتی و روانی تفاوت بین گفتار و رفتار همسر، تضاد رفتاری همسر در منزل و بیرون از منزل، بی‌ثباتی رفتاری همسر، هیچانی بودن فرد/همسر، نداشتن تعادل روانی همسر اختلال شخصیت مرزی فرد/همسر، اختلال شخصیت مرزی فرد/همسر، اختلال شخصیت پارانویید (بدبینی) فرد/همسر، اختلال شخصیت دوقطبی فرد/همسر، اختلالات روانی (افسردگی، اضطراب، وسواس) فرد/همسر اعتیاد اعتیاد به مواد مخدر/ محرک فرد/همسر، مشروب‌خواری فرد/همسر، قماربازی فرد/همسر
عامل ۱۹ (S) عوامل مذهبی)	عدم پایبندی دینی عدم رعایت مسائل مذهبی از طرف فرد/همسر تغییر ارزش‌های مذهبی و باورهای دینی فرد/همسر عدم احترام به ارزش‌های دینگری بی‌احترامی فرد/همسر به باورهای طرف مقابل، بی‌احترامی فرد/همسر و تمسخر ارزش‌های مذهبی طرف مقابل

جهت تعیین سهم هر یک از عوامل شناسایی شده در تعارضات زناشویی از تحلیل رگرسیون و روش مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. قبل از پاسخ به این سؤال به بررسی آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و رابطه ساده بین متغیرهای پژوهش با استفاده از روش همبستگی پیرسون پرداخته شد. جدول ۴-۱۲ یافته‌های توصیفی (میانگین، انحراف معیار، کمترین و بیشترین نمره) تعارضات زناشویی و مؤلفه‌های آن را در گروه نمونه نشان می‌دهد در جدول (۲) شاخص‌های توصیفی مؤلفه‌های تعارضات زناشویی ذکر شده است

همان‌طور که نتایج جدول (۳) نشان می‌دهد، کلیه ضرایب همبستگی به دست آمده بین تعارضات زناشویی مؤلفه‌های آن در سطوح $p < 0/01$ و $p < 0/05$ معنی‌دار است. از مجموع عوامل شناسایی شده‌ی تعارضات زناشویی برای به دست آوردن بهترین عوامل پیش‌بینی‌کننده‌ی تعارضات زناشویی از روش تحلیل رگرسیون استفاده شد. در جدول ۴-۱۷ نتایج تحلیل رگرسیون عوامل شناسایی شده‌ی تعارضات زناشویی (A) یا مسائل مربوط به پیش از ازدواج و فرایند، B یا عدم روراستی، C یا عدم صمیمیت، D یا عدم حمایت و مراقبت از یکدیگر، E یا الگوهای ارتباطی و حل تعارض ناکارآمد، F یا عدم جرات ورزی، G یا سرخوردگی، H یا مسائل مربوط به خانواده‌های مبدأ، I یا مشکلات اقتصادی و شغلی، J یا ساختار قدرت، K یا عدم جذابیت، L یا نارضایتی جنسی، M یا مشکلات جنسی، N یا عدم تعهد، O یا مسائل مربوط به فرزندان و باروری، P یا مشکلات مربوط به روابط عاطفی قبلی، Q یا عدم وظیفه‌شناسی، R یا مشکلات شخصیتی و رفتاری و S یا عوامل مذهبی) با تعارضات زناشویی به روش گام به گام (مرحله‌ای) گزارش شده است.

جدول ۴. تحلیل رگرسیون عوامل شناسایی شده تعارضات زناشویی به روش گام به گام

ضرایب رگرسیون													F	RS	MR	پیش بین
J	P	I	E	B	L	H	G	K	C	D	A	P				
											$\beta = 0/168$ $t = 19/34$	$152/33$ $p < 0/001$	0/28	0/52		A
										$\beta = 0/151$ $t = 13/34$	$\beta = 0/157$ $t = 16/31$	$125/49$ $p < 0/001$	0/39	0/62		D
									$\beta = 0/31$ $t = 7/48$		$\beta = 0/153$ $t = 12/34$	$100/11$ $p < 0/001$	0/44	0/66		C
								$\beta = 0/124$ $t = 5/78$		$\beta = 0/128$ $t = 6/98$	$\beta = 0/145$ $t = 8/45$	$83/29$ $p < 0/001$	0/46	0/68		K
							$\beta = 0/117$ $t = 4/40$			$\beta = 0/124$ $t = 5/62$	$\beta = 0/128$ $t = 6/95$	$71/42$ $p < 0/001$	0/50	0/71		G
						$\beta = 0/113$ $t = 3/48$				$\beta = 0/122$ $t = 5/55$	$\beta = 0/114$ $t = 6/14$	$61/79$ $p < 0/001$	0/53	0/73		H
					$\beta = 0/114$ $t = 3/71$					$\beta = 0/122$ $t = 5/15$	$\beta = 0/122$ $t = 5/76$	$56/00$ $p < 0/001$	0/55	0/74		L
$\beta = 0/113$ $t = 3/41$					$\beta = 0/113$ $t = 3/46$					$\beta = 0/119$ $t = 4/03$	$\beta = 0/119$ $t = 4/83$	$51/60$ $p < 0/001$	0/56	0/75		B

۰/۲۷	H (مسائل مربوط به خانواده‌های مبدأ)
۰/۲۵	K (عدم جذابیت)
۰/۲۱	L (نارضایتی جنسی)
۰/۱۹	G (سرخوردگی)
۰/۱۴	B (عدم روراستی)
۰/۱۲	E (الگوهای ارتباطی و حل تعارض ناکارآمد)
۰/۱۱	A (مشکلات اقتصادی و شغلی)
۰/۰۹	P (مشکلات مربوط به روابط عاطفی قبلی)
۰/۰۸	لا ساختار قدرت)

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف شناسایی و سنجش عوامل محوری و پیرامونی تعارضات زناشویی انجام شد، بر اساس نتایج حاصل از مرور سیستماتیک، مصاحبه‌ها کیفی و روش میدانی، ۱۹ عامل به عنوان عوامل محوری و ۲۳۵ عامل به عنوان عوامل پیرامونی تعارضات زناشویی شناخته شد که ۱۹ عامل محوری عبارت بودند از: ۱. مسائل مربوط به پیش از ازدواج و فرایند ازدواج، ۲. عدم روراستی، ۳. عدم صمیمیت، ۴. عدم حمایت و مراقبت از یکدیگر، ۵. الگوهای ارتباطی و حل تعارض ناکارآمد، ۶. عدم جرات مندی زوجین، ۷. سرخوردگی، ۸. مسائل مربوط به خانواده‌های مبدأ، ۹. مشکلات اقتصادی و شغلی، ۱۰. ساختار قدرت، ۱۱. عدم جذابیت ظاهری و فیزیکی، ۱۲. نارضایتی جنسی، ۱۳. مشکلات جنسی، ۱۴. روابط خارج از عرف و خیانت، ۱۵. عوامل مربوط به فرزندان، ۱۶. مشکلات مربوط به روابط عاطفی قبلی، ۱۷. عدم وظیفه‌شناسی، ۱۸. مشکلات شخصیتی و رفتاری، ۱۹. عوامل مذهبی. نتایج حاصل از تعیین سهم عوامل تعارضات زناشویی نشان داد که به ترتیب عامل مسائل مربوط به پیش از ازدواج و فرایند ازدواج و پس از آن به ترتیب عامل‌های عدم حمایت و مراقبت، عدم صمیمیت، مسائل مربوط به خانواده‌های مبدأ، عدم جذابیت، نارضایتی جنسی، سرخوردگی، عدم روراستی، الگوهای ارتباطی و حل تعارض ناکارآمد، مشکلات اقتصادی و شغلی، مشکلات مربوط به روابط عاطفی قبلی، ساختار قدرت بیشترین تأثیر را در تعارضات زناشویی را دارند. عوامل مربوط به پیش از ازدواج بیشترین سهم را در ایجاد تعارضات زناشویی داشتند، نتایج پژوهش رحمتی و بهرامی نژاد (۱۳۹۸) نشان داد، ازدواج علی‌رغم مخالفت خانواده‌ها، نداشتن دوره آشنایی یا آشنایی محدود و کوری عاطفی از عوامل زمینه‌ساز تعارضات زناشویی می‌باشند، همچنین ماندگاری (۱۳۹۴) در پژوهش خود نشان داد، سن ازدواج، تفاوت سنی، تحصیلی از عوامل مؤثر بر ایجاد تعارضات زناشویی بود، شهولی و رضایی فر (۱۳۹۰) ناهمسان همسری را به عنوان عامل تعارضات زناشویی نشان دادند. داشتن ملاک و معیار مناسب برای انتخاب همسر در رضایتمندی از ازدواج مؤثر است، عدم توجه به تعیین ملاک مناسب برای ازدواج، ارزش‌گذاری و اولویت‌بندی نامناسب اغلب موجب ناکامی‌های بعدی می‌شود. آمادگی‌های لازم سنی، روانی، اجتماعی برای ورود به زندگی مشترک از ضروریات ازدواج است، عدم بلوغ و پختگی، عاطفی، فکری، اجتماعی، سنی زندگی طرفین را با مشکل مواجه خواهد کرد، چرا که این افراد به دلیل عدم بلوغ توانایی برقراری رابطه صمیمانه،

حل مشکلات، ارتباط اجتماعی را ندارند؛ همچنین هرچه افراد در حوزه‌های مختلف مذهبی، فرهنگی، اجتماعی و روانی با هم متفاوت و ناهمسان باشند، در هریک از این زمینه‌ها ممکن است دچار اختلاف و کشمکش شوند، بنابراین ناهمسانی میان دو همسر، سرچشمه کشمکش‌های خانوادگی است. هرچه زوجین در زمینه‌های مختلف با هم شبیه و همسان باشند، قدرت درک و همدلی بیشتری با همدیگر خواهند داشت که این درک و همدلی می‌تواند از بروز تعارضات و کشمکش‌ها جلوگیری کند. لذا طبیعی است که زوجینی که معیار مناسبی برای انتخاب همسر نداشتند، با انگیزه‌های نامناسب ازدواج کرده‌اند و دارای بلوغ عاطفی-روانی و اجتماعی نبوده‌اند و وارد زندگی مشترک شده‌اند در زندگی دچار مشکلات و تعارضاتی خواهند شد. شود، بسیاری از ازدواج‌ها به این دلیل خاتمه می‌یابد که زوجین آمادگی لازم برای ازدواج را ندارند. دومین عاملی که بیشترین سهم را در ایجاد تعارضات زناشویی داشت **عدم حمایت و مراقبت زوجین** از یکدیگر بود. فتحی، اسمعیلی، فرح بخش، دانشپور (۱۳۹۴) عدم حمایت همسر را به‌عنوان عامل تعارضات زناشویی نشان دادند، همچنین لشری (۲۰۱۶) در پژوهش خود نشان داد هر چه نقش حمایتی شوهر بیشتر باشد میزان سازگاری زناشویی بیشتر است. کینستون و هولمز (۱۹۹۲) عدم حمایت همسر را یکی از دلایل فروپاشی خانواده‌ها نام بردند، وقتی دو نفر وارد رابطه زناشویی می‌شوند ازدواج را به عنوان پیوندی صمیمی می‌بینند که در آن هر دو باید حامی و تکیه‌گاه دیگری باشند لذا هر کدام از همسران به حمایت و مراقبت همسرش بیش از دیگران نیازمند است اما زمانی که با عدم حامی بودن و بی‌تفاوتی همسر مواجه می‌شود، خواه ناخواه دچار ناکامی می‌شود و زمینه را برای ایجاد تعارضات فراهم می‌گردد.

سومین عاملی که بیشترین سهم را در تعارضات زناشویی دارد **عدم صمیمیت بین زوجین** بود، نتایج پژوهش‌های ام بیوایر (۲۰۱۷)، بر اساس نظر جونز، گرینبرگ و کراولی (۲۰۱۵)، عدم بکار بردن کلمات محبت‌آمیز، عدم ابراز علاقه به یکدیگر، عدم درک و باور یکدیگر، عدم صمیمیت و وابستگی و اهمیت ندادن به مناسبت‌ها، می‌تواند شور و هیجان لازم در رابطه زناشویی را از بین ببرد. فقدان ارتباط روشن و شفاف، گوش دادن نافعال به همسر، خودافشایی کمتر، بیان احساسات و هیجانات منفی بیشتر و عدم ابراز هیجانات مثبت در گفتگوهای زناشویی احتمال ایجاد تعارضات را افزایش می‌دهد. در یک خانواده بدون صمیمت و عواطف، اعضای آن به زندگی با یکدیگر ادامه می‌دهند، ولی از روابط و کنش متقابل با یکدیگر و از حمایت احساسی یکدیگر محروم هستند. فقر عاطفی موجب سردی روابط و واکنش‌های هیجانی نامتعادل و در نتیجه قهر و جدایی می‌شود که از آسیب‌های ارتباطی و یکی از عوامل تعارضات خانوادگی است (احمدی، ۱۳۹۷). چهارمین عاملی که بیشترین سهم را در ایجاد تعارضات زناشویی دارد **مسائل مربوط به خانواده‌های مبدأ** است، در بسیاری از پژوهش‌های انجام شده مسائل مربوط به خانواده‌های اصلی از جمله دخالت آن‌ها در زندگی زوج، نزدیکی مکانی آن‌ها، وابستگی زوجین به خانواده‌های اصلی، تعارض زوجین با خانواده‌های همسر و همچنین عدم حمایت یا طرد شدن از طرف خانواده‌های اصلی از جمله مهم‌ترین عامل‌های ایجاد تعارضات زوجی و حتی طلاق زوجین بود، بسیاری از زوج‌ها ارتباط مناسبی با خانواده‌ی اصلی خود و همسرشان ندارند و ظاهراً مسئله‌ی مشکل زوجین با خانواده‌های یکدیگر و تأثیر آن بر زندگی زناشویی آن‌ها، یک مسئله وابسته به فرهنگ است، گاهی تعارضات بین زوجین و خانواده‌های به درگیری‌های کلامی و فیزیکی کشیده می‌شود و زندگی زوجین را دچار تنش می‌کند. در سبک زندگی ایرانی،

معمولاً فرزندان تا زمانی که ازدواج نکرده‌اند، با خانواده زندگی می‌کنند و اغلب کوچ کردن از منزل پدری مصادف با ازدواج آن‌ها می‌شود، بنابراین در خانواده‌های ایرانی، فرزندان تا پیش از ازدواج غالباً با خانواده خود زندگی می‌کنند، نزدیکی عاطفی شدیدی با آن‌ها احساس می‌کنند، بسیار تحت تأثیر آن‌ها قرار دارند و احساس وفاداری زیادی نسبت به آن‌ها تجربه می‌کنند (آزاد ارمکی، ۱۳۸۶). وابستگی شدید بین فرزندان و والدین حتی پس از ازدواجشان، می‌تواند سبب‌ساز ایجاد مشکلاتی در روابط زناشویی آن‌ها گردد. به نظر می‌رسد که احساس تملک دائمی خانواده‌ها نسبت به فرزندان و درگیری عاطفی شدید بین آن‌ها، می‌تواند به مرزهای زناشویی فرزندان تجاوز کرده و موجبات ناراحتی عروس یا داماد و تضعیف رابطه آن‌ها را با خانواده همسر فراهم آورد. از طرفی در صورت ایجاد اختلاف بین خانواده و همسر فرزند، معمولاً واکنش فرزندان به خاطر تعلق خاطر و وفاداری شدید به خانواده، به شکل جانب‌داری از خانواده اصلی است. این امر نیز به تضعیف رابطه بین زوجین می‌انجامد.

عدم جذابیت: عدم جذابیت ظاهری و فیزیکی همسر پنجمین عاملی بود که بیشترین سهم را در ایجاد تعارضات زناشویی در جامعه مورد بررسی به خود اختصاص داده بود، در تبیین این موضوع می‌توان به این اشاره کرد که زوجین بدون جذابیت ظاهری همسر و با باور اشتباه که زشتی و زیبایی بعد از ازدواج طبیعی می‌شود وارد ازدواج می‌شوند و این معیار را نادیده می‌گیرند، اما پس از ازدواج نه تنها عادی نمی‌شود بلکه قیافه و تیپ ظاهری برای زوجینی که از ابتدا جذابیت ظاهری برای هم نداشتند به یکی از منابع تعارض ایجاد می‌شود، لذا زوجین درصدد تغییر ظاهر همدیگر برمی‌آیند و زمانی که انتظاراتشان برآورده نمی‌شود ممکن است دست به تحقیر و تمسخر و مقایسه همسر با دیگران بزنند و در نتیجه ازدواج را دچار آشفتگی کنند از طرفی همین مسئله ممکن است زمینه را برای خیانت یا جدایی فراهم آورد.

نارضایتی جنسی: نارضایتی از روابط جنسی ششمین عاملی بود که بیشترین سهم را در ایجاد تعارضات زناشویی به خود اختصاص داده بود، کسانی که رابطه جنسی رضایت بخشی دارند، کیفیت زندگی بهتری را نسبت به دیگران گزارش می‌دهند، اگر روابط زناشویی با رضایت جنسی مناسب همراه نباشد، به ایجاد احساس محرومیت، ناکامی و عدم احساس ایمنی منجر خواهد شد. بر اساس نظر (کیم و جئون، ۲۰۱۳)، نارضایتی از رابطه جنسی ممکن است به مشکلات ناسازگاری زوجین و ایجاد تنفر از همسر، دلخوری، حس انتقام‌گیری، احساس تحقیر، عدم اعتماد به نفس و نظایر آن‌ها منجر می‌شود. این مسائل با تنش‌ها و اختلاط تقویت می‌شود و باعث عمیق‌تر شدن شکاف میان همسران را می‌شود و ایجاد تعارضات بین آن‌ها می‌گردد.

سرخوردگی: سرخوردگی هفتمین عاملی است که بیشترین سهم را در تعارضات زناشویی در جامعه مورد بررسی به خود اختصاص داده است، ام بیوایرر (۲۰۱۷) ناامیدی زوجین از زندگی مشترک را از علل تعارضات زناشویی نام برد. همه‌ی افراد با انتظاراتی وارد زندگی زناشویی می‌شوند به این امید که در ازواج این انتظارات و خواسته‌ها برآورده شود گاهی انتظارات واقع‌بینانه، گاهی ایده آل‌گرایانه است، وقتی که این انتظارات در زندگی برآورده نمی‌شود زوجین احساس ناکامی و شکست می‌کنند، گاهی زوجین تلاش می‌کنند که با کمک همدیگر بتوانند انتظارات و خواسته‌های خود را برآورده کنند؛ اما همیشه هر دو زوج همسو و هم‌قدم با همدیگر نیستند و وقتی که فرد زمان و انرژی زیادی صرف می‌کند و راه‌حل‌های مختلف را امتحان می‌کند و به نتیجه نمی‌رسد ممکن است احساس پشیمانی از ازدواج داشته باشد و گاهی هم زوجین بدون هیچ

تلاشی با هر ناکامی احساس شکست و پشیمانی می‌کنند که این احساس زمینه‌ساز تعارض در رابطه است به‌ویژه اگر زوجین مهارت‌های ارتباطی و حل مسئله مناسب نداشته باشند.

عدم روراستی: عامل بعدی با بیشترین سهم در تعارضات زناشویی عدم روراستی و پنهان‌کاری است، این مسئله ممکن است قبل از ازدواج شروع شده باشد، لذا اعتماد و اطمینان زوجین به یکدیگر آسیب می‌بیند و ممکن است زوجین نسبت به همدیگر رفتارهای کنترل‌گرایانه داشته باشند و شک و تردید نسبت به رفتارهای طرف مقابل داشته باشند که زمینه‌ساز ایجاد اختلاف بین آن‌ها است، پژوهش حاجی حیدری، اسمعیلی و طالبی (۱۳۹۴)، عارفی و همکاران (۱۳۹۰) عدم روراستی را به عنوان یکی از عوامل ایجاد تعارضات نام بردند. **الگوهای ارتباطی و حل تعارض ناکارآمد:** دهمین عاملی است که بیشترین سهم را در ایجاد تعارضات زناشویی دارد الگوهای ارتباطی و سبک‌های حل تعارض ناکارآمد است، مشکلات ارتباطی از رایج‌ترین مشکلاتی است که زوجین بیان می‌کنند بیش از ۹۰ درصد زوج‌های آشفته این مشکلات را به عنوان مسئله اصلی در روابط خود بیان می‌کنند. پژوهش‌ها نشان می‌دهد عواملی چون مهارت‌های ارتباطی و درک متقابل، اظهارنظرهای مثبت به جای اظهارنظرهای منفی، مهارت در حل بحران، اعتماد به همسر، حمایت متقابل، انعطاف‌پذیری، تقسیم عادلانه کارهای خانه، مشارکت عادلانه در تصمیم‌گیری‌ها بر رضایت و انسجام زناشویی تأثیر مثبتی دارد. زوجین با رضایت زناشویی، تعاملات همسر خود را به شیوه‌های متفاوت از زوج‌های ناراضی تعبیر و تفسیر می‌کنند؛ موضوعی که خود موجب بروز توافق بیشتر یا پیدایش مشکلات و کشمکش بیشتری در زوجین گردد (موسوی، ۱۳۹۵) زمانی که زوجین به جای گوش دادن همدلانه به یکدیگر و ارتباط مستقیم و شفاف با زبان تحقیر، سرزنش، انتقاد، پرخاشگری یا یکدیگر صحبت می‌کنند زندگی زناشویی را به سمت زوال پیش می‌برند توانایی برای مدیریت و حل تعارض‌ها به شکل سازنده می‌تواند یک ارتباط قوی را در رابطه‌ی زوج شکل دهد و زوجها را برای ایجاد یک رابطه‌ی صمیمی و نزدیک کمک کند، روش سازنده برای رسیدگی به تعارضات در رابطه‌ی زناشویی، باعث تسهیل صمیمیت می‌شود در حالی که راه‌های مخرب مقابله با تعارض، ممکن است اختلال و اضطراب را در رابطه‌ی زوجین تشدید کند در بسیاری از موارد، خشم و پرخاشگری (فیزیکی، کلامی) رابطه‌ی قوی با تعارضات و اختلافات، زناشویی دارد. نتایج پژوهش‌های رحمتی و بهرامی نژاد (۱۳۹۸)، فتحی، اسمعیلی، فرح بخش، دانشپور (۱۳۹۴)، عدم برخورداری از مهارت‌های ارتباطی مناسب و سبک‌های حل تعارض را از عوامل اساس تعارض و طلاق زوجین برشمردند.

مشکلات اقتصادی و شغلی: یازدهمین عاملی که بیشترین سهم را در ایجاد تعارضات زناشویی داشت مشکلات اقتصادی و شغلی بود، برخورداری از حداقل تمکن مالی به عنوان پایه اقتصادی یکی از مواردی است که در تداوم و ثبات زندگی مشترک خانوادگی نقش مهمی دارد، خانواده‌های فاقد چنین شرایطی در معرض تهدید جدی قرار دارند. فشارهای اقتصادی موجب افزایش خشونت و کاهش رفتارهای گرم و حمایت‌کننده زوجین می‌شود بنابراین هنگامی که زوجها با مشکلات مالی روبرو می‌شوند، تعامل‌های مثبت بین آن‌ها کاهش می‌یابد. گرمی و نقش حمایتی تعامل‌های زناشویی بر خوشبختی و رضامندی زناشویی تأثیر می‌گذارد و از این طریق کیفیت زناشویی را کاهش می‌دهد (توسلی و طاهری، ۱۳۹۴) و بیکاری و شغل نامناسب نیز بر رابطه بین همسران تأثیرگذار است، افرادی که دارای مشاغل کم‌درآمد و ناپایدار و یا دارای

منزلت شغلی پایین هستند، چون شغل آن‌ها امنیت شغلی لازم را ندارد، ممکن است دچار بیکاری شوند. در این شرایط تأمین مالی زندگی مشترک دشوار می‌شود. در شرایط اقتصادی امروز که زوجین هر دو ناچار به کار کردن هستند تا بتوانند از پس هزینه‌های زندگی برآیند وقت کمتری را می‌توانند با همدیگر بگذرانند، لذا صمیمیت عاطفی، جنسی و اجتماعی آن‌ها تحت تأثیر ساعات زیاد کار و خستگی کاری قرار می‌گیرد و رابطه را دچار آسیب می‌کند. نتایج پژوهش دورگات و کیساب (۲۰۱۸)، رحمتی و بهرامی نژاد (۱۳۹۸)، ام بیوایر (۲۰۱۷) عوامل اقتصادی و شغلی را از عوامل تأثیرگذار بر تعارضات زناشویی نشان دادند. ساختار قدرت: در نهایت عاملی که بیشترین سهم را در ایجاد تعارضات زناشویی داشت بهم ریختن ساختار قدرت در خانواده بود. جوامعی همچون ایران که هنوز بخش زیادی از آن در سنت‌های دیرینه ریشه دارد، معمولاً از زنان، تصویری مطیع، عاطفی و وابسته و از مردان تصویری مستقل، استوار، شایسته، توانا و مصمم ترسیم می‌کنند. در نتیجه جامعه‌پذیری عاملی است که نگرش افراد را درباره رفتار زناشویی تحت تأثیر قرار می‌دهد (صبوری، ۱۳۹۱)؛ بنابراین کودکانی که در چنین فرهنگی و با چنین تصویری بزرگ می‌شوند، تصوراتی از مطیع بودن زنان و مستقل بودن مردان به زندگی پس از ازدواجشان انتقال می‌دهند و باعث می‌شود که این افراد در زندگی زوجی خود در برابر تغییر الگوهای گذشته زندگی مقاومت کنند و احتمالاً همین امر موجب بروز تعارضات گوناگون بین زوجین می‌شود. از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: پژوهش در جمعیت فارسی زبان ایران انجام شده است، لذا با توجه به نقش فرهنگ در ساختار خانواده و رابطه زوجین، در تعمیم نتایج پژوهش نتایج به زوج‌های متعلق به قومیت‌های ایران باید جانب احتیاط را رعایت نمود. با توجه به تعداد گویه‌های زیاد چک لیست تهیه شده، احتمال تأثیر خستگی و بی‌دقتی شرکت‌کننده گاه در پاسخ به چک لیست وجود داشت. امکان واقعیت‌سنجی و بررسی اعتبار اطلاعات ارائه شده توسط مصاحبه‌شوندگان وجود نداشت. استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس و مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره و روانشناسی از دیگر محدودیت‌های پژوهش حاضر بود چرا که امکان تعمیم دهی را کاهش می‌دهد، از طرفی همه زوج‌های متعارض جهت حل تعارض به مشاور یا روانشناس مراجعه نمی‌کنند؛ بنابراین در راستای محدودیت‌ها پیشنهاد می‌گردد پیشنهاد می‌گردد، پژوهشی جهت شناسایی و سنجش عوامل تعارضات زناشویی در قومیت‌های مختلف با فرهنگ متفاوت انجام شود تا ضمن مقایسه نتایج با پژوهش حاضر در نهایت با یکپارچه‌سازی اطلاعات و داده‌ها ابزار مناسبی جهت ارزیابی تعارضات زناشویی تدوین گردد. با استفاده از روش‌های نمونه‌گیری تصادفی جهت افزایش قدرت تعمیم پژوهش برای جمعیت‌های بزرگ‌تر انجام شود. جهت شناسایی و سنجش عوامل تعارضات زناشویی علاوه بر زوج‌های مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره و روان‌درمانی؛ زوج‌های متقاضی طلاق و زوج‌هایی که دسترسی به مراکز مشاوره ندارند نیز مورد مطالعه قرار گیرند. در نهایت پیشنهاد می‌شود با توجه به اینکه تبیین‌های ساختاری و نهادی و رفتارهای مربوط به خانواده، از شرایط نهادی کلان جامعه تأثیر می‌پذیرند بنابراین ضروری است دولت سیاست‌های فراگیر حمایت‌کننده خانواده را بکار گیرد. خصوصاً برای تسهیل اشتغال زنان و مردان، برنامه‌ریزی‌های لازم را توسعه دهد و علاوه بر تضمین ثبات شغلی زنان پس از زایمان و فارغ از وضعیت اشتغال والدین، برخورداری کودکان از خدمات نگهداری تضمین گردد با توجه به نتیجه پژوهش مبنی بر اینکه مسائل مربوط به پیش از ازدواج و فرایند ازدواج بیشترین سهم را در ایجاد و تشدید تعارضات زناشویی داشتند، پیشنهاد می‌گردد

تمرکز بر آموزش مهارت‌های پیش از ازدواج، آگاهی و انتخاب، رشد شخصی بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد. همچنین سازمان‌های از جمله سازمان ملی جوانان، سازمان نظام روانشناسی و مشاوره، بهزیستی، انجمن ازدواج و خانواده تمرکز بیشتری بر مسئله آماده‌سازی جوانان برای ازدواج داشته باشند.

موازن اخلاقی

در این پژوهش موازن اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد. همچنین زمان تکمیل پرسشنامه‌ها ضمن تأکید به تکمیل تمامی سؤال‌ها، شرکت‌کنندگان در مورد خروج از پژوهش در هر زمان و ارائه اطلاعات فردی مختار بودند. به آن‌ها اطمینان داده شد که اطلاعات محرمانه می‌ماند و این امر نیز کاملاً رعایت شد.

سیاسگزاری

از همکاری همه متخصصان و زوجینی که در پژوهش حاضر شرکت کردند تشکر و قدردانی می‌شود. مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول است که توسط معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات به تصویب رسید. در تدوین این مقاله همه نویسندگان در طراحی، روش‌شناسی، مفهوم‌سازی، گردآوری و تحلیل داده‌ها، پیش‌نویس، ویراستاری و نهایی سازی نقش یکسانی داشتند.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

منابع

- آزاد ارمکی، تقی. (۱۳۸۶). *جامعه‌شناسی خانواده ایران*، تهران: انتشارات سمت.
- احمدی، خدابخش. (۱۳۹۷). *شاخص‌های سلامت خانواده در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت*، تهران: انتشارات الگوی پیشرفت.
- بابایی، انسیه. (۱۳۹۷) پیش‌بینی تعارضات زناشویی زنان درگیر خشونت خانگی بر اساس طرح‌واره‌های جنسی، *عملکرد جنسی و رضایت جنسی. روان پرستاری*، ۶ (۵): ۱۶-۲۴
- بهمنی، نگار، اعتمادی، عذرا، احمدی، سید احمد، و فاتحی زاده، مریم. (۱۳۹۶). کشف عوامل مؤثر بر سرخوردگی زناشویی زوجین ایرانی: یک مطالعه کیفی. *مجله تحقیقات علوم رفتاری*، ۱۵ (۴): ۴۶۷-۴۶۰.
- توسلی، افسانه، و طاهری، نرگس. (۱۳۹۴). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر اختلاف‌ها و تعارضات اقتصادی زندگی زناشویی زنان شاغل و خانه‌دار شهر تهران. *بررسی مسائل اجتماعی ایران*، ۵ (۲): ۳۹۰-۳۶۵.
- چراغی، مونا. (۱۳۹۳). *سبک‌های ارتباط با خانواده همسر در زوجین ایرانی و طراحی و بررسی اثربخشی بسته زوج درمانی مبتنی بر فرهنگ بر سازگاری زناشویی و کیفیت ارتباط با خانواده همسر*، پایان‌نامه دکتری روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شهید بهشتی.

- رحمتی، عباس؛ و بهرامی نژاد، حبیبه (۱۳۹۸). تجربه قبل از ازدواج (آشنایی، نامزدی، عقد) متقاضیان طلاق: تحلیلی پدیدارشناسانه. *مجله تحقیقات کیفی در علوم سلامت*، ۸(۱): ۸۲-۶۸.
- سالاری، اسماعیل، معین، لادن، سهامی، سوسن، و حقیقی، حمید. (۱۳۹۲). بررسی رابطه فرهنگ، مردسالاری، همسان همسری با تعارضات زناشویی در بین دبیران و پرستاران زن متأهل. *مجله زن و مطالعات خانواده*، ۵(۱۹): ۹۵-۱۱۴.
- شهوولی، کیامرث، و رضایی فر، سلطان مراد. (۱۳۹۰). بررسی علل ناسازگاری و طلاق در خانواده‌های شهرستان ایزه. *جامعه پژوهی فرهنگی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی*، ۲(۱): ۱۳۸-۱۱۳.
- ثنایی، باقر. (۱۳۸۷). نقش خانواده اصلی در ازدواج فرزندان. *تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره*، ۲، ۱۴۳-۱۳۲.
- علیرضایی، مالک، فتحی اقدم، قربان، قمری، محمد، و بزازیان، سعیده. (۱۳۹۹). مقایسه اثربخشی واقعیت درمانی و طرح‌واره درمانی بر نشانگان تنیدگی در زنان دارای تعارض زناشویی. *نشریه روان پرستاری*، ۸(۲)، ۱-۱۳.
- عمرانی، سیمین، جمهری، فرهاد، و احدی، حسن. (۱۳۹۷). پیش‌بینی سازگاری زناشویی بر اساس انتظارات زناشویی با نقش میانجی تعارض‌های زناشویی. *مجله روانشناسی اجتماعی*، ۹(۵۷): ۱۲۵-۱۱۵.
- فتحی، الهام، اسمعیلی، معصومه، فرح‌بخش، کیومرث، و دانش پور منیژه (۱۳۹۴). حیثه‌های تعارض و راهبردهای حل آن در زوجین رضایتمند. *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۶(۲۰): ۱۰-۲۱.
- محسن زاده، فرشاد، نظری، محمدعلی، و عارفی، مختار. (۱۳۹۰). مطالعه کیفی عوامل ناراضی‌تی زناشویی و اقدام به طلاق. *فصلنامه شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده (مطالعات راهبردی زنان)*، ۱۴(۵۳): ۴۲-۷.
- ماندگاری، فرزانه (۱۳۹۴). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر تعارضات زناشویی در بین زنان شهر یزد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه یزد، پردیس علوم انسانی و اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی.

References

- Çelik M, Tümkaya S. (2012) The relationship between marital adjustment and life satisfaction of instructors and work variables. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*;13(1):223-38.
- Cummings, E. M. Kouros, C. D. & Papp, L. M. (2007). Marital aggression and children's responses to everyday interparental conflict. *European Psychologist*, 12(1), 17-28.
- Claire, M. Kamp. D. Miles, G. & Taylor, M. (2011). Trajectories of marital conflict across the life course: predictors and interactions with marital happiness trajectories. *Journal of Family Issues*, 33, 341-368.
- Dildar Saadia, Sitwat Aisha and Yasin Sumaira. (2013). Intimate Enemies: Marital Conflicts and Conflict Resolution Styles in Dissatisfied Married Couples. *Middle-East Journal of Scientific Research* 15 (10): 1433-1439
- Durğuta, S. Kısab,S. (2018). Predictors of Marital Adjustment among Child Brides, *Archives of Psychiatric Nursing* <https://doi.org/10.1016/j.apnu.2018.03.006>
- Elia, s. H. & Huey-Yee, T. (2009). Relationship between perceived paternal and maternal parenting styles and student academic achievement in selected secondary schools. *European Journal of Social Sciences*, 9, 181- 192.
- Henry.R.G. Miller. R.B. (2014). Marital Problems Occurring in Midlife: Implications for Couples Therapists, *American Journal of Family Therapy* 32(5):405-417.
- Hawkins, A. J. Willoughby, B. J. & Doherty, W. J. (2012). Reasons for Divorce and Openness to Marital Reconciliation. *Journal of Divorce and Remarriage*, 53(6), 453-463.

- Jones, D. E. Greenberg, M. and Crowley, M. (2015). Early social-emotional functioning and public health: The relationship between kindergarten social competence and future wellness. *Journal Information*, 105(11), 2283-90.
- Langat, J. Njenga, E. (2015). A Study of Marital Conflict Management among Couples in Ainamoi Division of Kericho County, *Kabarak Journal of Research & Innovation* Volume 3 Number 2, 98-109 (2015)
- Mbwire, J. (2017). Causes of marital conflicts in christian marriages in Domboshava area Mashonaland east province, Zimbabwe, Faculty of Applied Social Science, Zimbabwe Open University, Harare, Zimbabwe, *International Journal of Humanities, Art and Social Studies (IJHAS)*, 1(2), 59-75.
- Robles, T. F. Slatcher, R. B. Trombello, J. M. & McGinn, M. M. (2014). Marital quality and health: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 140(1), 140-187.
- Tolorunleke, C.A. (2014). Causes Of Marital Conflicts Amongst Couples in Nigeria: Implication for Counselling Psychologists *Procedia Social and Behavioral Sciences* 140(14), 21 – 26.
- Wagner, A. Delatorre, M. (2018). Marital Conflict Management of Married Men and Women, *Psico-USF, Bragança Paulista*, 23(2), 229-240.
- Yu, J. H. & Park, T. Y. (2016). Family Therapy for an Adult Child Experiencing Bullying and Game Addiction: An Application of Bowenian and MRI Theories. *Contemporary Family Therapy*, 38(3), 318-327.

Measuring the key and peripheral factors of marital conflicts in the Persian Identification and Assessment of the Central and Peripheral Factors of Marital Conflict in the Persian-Speaking Population (A Mixed-Methods Study) language population of Iran

Roodabeh. Hooshmandi¹, Khodabakhsh. Ahmadi^{*2} & Alireza Kiamanesh³

Abstract

Aim: The present study aimed to identify and assess the central and peripheral factors of marital conflict in the Persian-speaking population of Iran. **Methods:** The present study was basic and developmental in terms of purpose. The research design included an exploratory sequential mixed-methods procedure (qualitative-quantitative). To identify the central and peripheral factors, the present study selected and investigated 58 scientific articles in a period of 1991-2019 for a systematic review, 23 conflicting couples for exploratory interviews using the convenience sampling method, and 10 experts for the Delphi method survey using the purposive sampling method, and then developed a comprehensive list of marital conflict in a 344-item checklist, and assessed 450 individual (225 couples) by selecting samples. Thereafter, the results of four stages were combined and central and peripheral factors were classified into peripheral-central factors using coding and factor analysis. **Result:** After factor analysis, 17 items were removed, and finally, 19 central factors and 235 peripheral factors were identified, and premarital issues ($\beta=0.31$), lack of support and care for each other ($\beta=0.22$), lack of intimacy ($\beta=0.22$), issues related to families of origin ($\beta=0.21$), lack of attractiveness ($\beta=0.16$), sexual dissatisfaction ($\beta=0.13$), frustration ($\beta=0.11$), dishonesty ($\beta=0.11$), communication patterns, and dysfunctional conflict resolution ($\beta=0.11$), economic and job problems ($\beta=0.09$), problems with previous emotional relationships ($\beta=0.08$), and power structure ($\beta=0.07$) played the largest roles in marital conflict, followed by extramarital affairs and infidelity, personality and behavioral problems, children-related factors, lack of conscientiousness, religious factors, and the lack of courage of couples explained the marital conflict. **Conclusion:** Based on the research results, the set of factors related to the marital conflict were caused by several central factors that needed to be taken into consideration in preventive interventions, diagnosis, and intervention in couples.

Keywords: *Marital conflict; Premarital issues; Lack of support and care; Lack of intimacy; Families of origin*

1. ***Corresponding Author:** Department of Psychology, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Email: roodabeh.hshmd64@gmail.com

2. Behavioral Sciences Research Center, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

3. Department of Counseling, Kharazmi University, Tehran, Iran